

SUOMIŲ FOLKLORISTO JUBILIEJUS

Stasys Skrodenis

Mums, lietuvių folkloristams, malonu, kad Suomijoje nuo gana senų laikų nuolat turime bičiulių, kurių vieni užsiima lyginamaisiais baltų / lietuvių ir Pabaltijo finų folkloro tyrimais, kiti remia tokius darbus Lietuvoje ir Latvijoje. Vienas tokių folkloristų, šiemet švenčiančių 70-ties metų jubiliejų, yra filosofijos kandidatas Urpo Vento.

Urpo Vento gimė 1935 m. spalio 3 d., baigė Lahčio licėjų, studijavo Helsinkio universitete ir 1964 m. gavo filosofijos kandidato laipsnį. Dirbo mokytoju, asistentu Suomijos akademijoje, o nuo 1964 m. savo gyvenimą ir darbą susiejo su Suomių literatūros draugija (*Suomalaisen Kirjallisuuden Seura*). 1965–1972 m. buvo draugijos Folkloro archyvo direktorius, o nuo 1972 m. iki 2000 m. – Suo-

mių literatūros draugijos generalinis sekretorius. Kadangi draugija leidžia daug mokslo leidinių (per metus vidutiniškai apie 100), tai Urpo Vento 1972–1989 m. kartu ėjo ir leidybos direktoriaus pareigas. Taip pat buvo draugijos leidžiamo etnologinio žurnalo „Elias-lehti“ vyriausiuoju redaktoriumi (1980–1993) bei vietoj jo pradėto leisti stambesnio periodinio leidinio „Hiidenkivi“ redaktorių kolegijos nariu (1994–1999).

Be šio daug laiko reikalaujančio darbo, jubiliatas užėmė svarbius postus ir kitose organizacijose. Buvo Šiaurės šalių folkloro instituto valdybos ir darbo komisijos narys (1968–1977), Garso įrašų archyvo komiteto narys (1969–1970), Suomių-ugrų mišraus komiteto Suomijos pakomisijos narys (1984–1994), M. A. Castréno draugijos valdybos pirmininko pavaduotojas (nuo 1990 m.) ir kt. Išėjęs į pensiją (nuo 2000 m.), dirba Niilo Helanderio fondo tvarkytoju.

Dėl didelio administracinio darbo krūvio Urpo Vento negalėjo atsidėti vien folkloro tyrimams, tačiau vis dėlto paskelbė reikšmingų darbų iš pasakojamosios

tautosakos bei papročių sritis: išleido „Pasakojamosios tautosakos vadovą“ (*Kertomusperinteen opas*, 1971), kartu su Annikki Kaivola-Bregenh,j parengė kalėdinio karnavalo studiją „Nuutti“ (Knuto diena) (*Nuutti. Suomalainen karnevali*, 1975), o su Juha Nirkko – kalėdinių papročių ir pasakojimų rinkinį „Atėjo Kalėdos“ (*Joulu jou-tui. Juhlätietoa, kuvia ja kertomuksia*, 1994), sudarė mokslinių straipsnių apie kalendorinius papročius ir tautosaką rinkinį „Švenčių knyga“ (*Juhlakirja: suomalaiset merkkipäivät*, 1979), išleista kaip Kalevalos draugijos metraščio „Kalevalaseuran vuosikirja“ 59 tomą ir kt. „Studia Fennica“, „Kalevalaseuran vuosikirja“, draugijos mokslo darbų rinkiniuose paskelbė kelias dešimtis straipsnių pasakojamosios tautosakos, suomių kalendorinių papročių, suomių folkloro tyrinėjimų istorijos klausimais. Rūpindamasis folkloro rinkimu ir draugijos tautosakos archyvo medžiagos gausinimu, surengė ke-liolika tautosakos rinkimo konkursų – bendrų ir pagal tam tikras temas.

Vis dėlto Urpo Vento daugiausia nuveikė dirbdamas Suomių literatūros draugi-jos generaliniu sekretoriumi. Ši mokslinė organizacija, įkurta 1831 m. ir kitamet švėšianti 175-erių metų jubiliejų, vienokiu ar kitokiu būdu buvo susijusi ir su Lietu-va. Jos sekretoriumi 1900–1909 m. buvo didysis Lietuvos bičiulis prof. Aukusti Robertas Niemis. Urpo pratęsė šias tradicijas, skatindamas ir paremdamas lygina-muosius baltų-finougrų folkloro tyrinėjimus. Jo institucijoje dirbę folkloristai Pirk-ko-Liisa Rausmaa, Pekka Laaksonenas, Anneli Asplund palaikė ir tebe Palaiko ge-rus ryšius su lietuvių folkloristais, dalyvavo Lietuvoje rengtose konferencijose. Urpo Vento rūpinosi pirmos mokslinės knygos apie lietuvių ir latvių literatūrą bei kultūrą parengimu ir išleidimu suomių kalba „Dainų dvasia“ (*Dainojen henki: Latvian ja Liet-tuan kirjallisuudesta ja kulttuurista*, 1990). Išleido folkloristo Laurio Harvilahti pa-rengtą ir išverstą latvių liaudies dainų rinkinį „Liepos duktė, ažuolo sūnus“ (*Lehmuk-sen tytär, tammen poika: Latvialaisia dainoja Krišjānis Baronasin kokoelmasta*, 1985). Buvo sumanęs išleisti knygą apie Lietuvos kultūrą, ieškojo autoriaus, tačiau neatsirado norinčio imtis tokio darbo. Taip pat buvo pasiryžęs kaip draugijos leidinį išleisti K. Donelaičio „Metus“ suomių kalba, deja, darbais apsikrovęs vertėjas ne-įvykdė savo pažado, ir sumanymas liko neįgyvendintas. Pažymėtina, kad 1990 m. atkurtosios Suomių-lietuvių draugijos, vėliau pasivadinusios Donelaičio Lietuvos bičiulių draugija, atkuriamasis susirinkimas vyko Suomių literatūros draugijos iš-kilmių salėje. Ten taip pat vyko ir vyksta dauguma tos draugijos renginių.

Urpo Vento, o jo dėka ir Suomių literatūros draugija, daug padėjo šių eilučių autoriui renkant medžiagą studijai „Baltai ir jų šiaurės kaimynai“ (1989), rengiant spaudai A. R. Niemio „Lituanistinius raštus“ (1996), rašytojos Mailos Talvio raštus „Dvi meilės“ (1994) ir jai bei jos vyrui prof. Jooseppi Juliu Mikkolai rašytų laiškų publikaciją „Nemuno krašto aidai“ (1996). Urpo Vento skatino rengti prof. A. R. Nie-mio surinktas lietuvių liaudies dainas spaudai ir domėjosi, kaip einasi darbas, nes tam reikalui A. R. Niemio anūkas prof. Hannu Niemis buvo gavęs lėšų ir jomis galėjo pasinaudoti dainų publikacijos rengėjai. Deja, lietuviams pritrūko drąsos įgyven-dinti šį sumanymą.

Švėsdamas šį gražų jubiliejų Urpo Vento yra kupinas energijos ir nenuotolstąs nuo folkloro tyrinėjimų, taip pat, kaip ir anksčiau, palaikąs ryšius su Lietuva.

Ilgiausių metų, mielasis bičiuli!